

Sygn. akt VIII U 1585/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Smycz
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2016 r. w Gliwicach

sprawy J. D. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. D. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 4 września 2015r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu prawo do emerytury poczynając od 1 sierpnia 2015r.
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego 180zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Joanna Smycz

Sygn. akt. VIII U 1585/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 września 2015r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił J. D. (1) prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2016, poz. 887 ze zm.). W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999r. nie udowodnił wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych a jedynie 23 lata i 4 dni. ZUS wskazał ponadto, iż nie uwzględnił okresu pracy ubezpieczonego na Politechnice (...) w G. w okresie od 1 grudnia 1979r. do 8 marca 1987r. na Politechnice (...) w G. oraz okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 2 grudnia 1971r. do 26 października 1975r. jako pracy w warunkach szczególnych, a zatem nie posiada on wymaganego stażu 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 13 lat, 7 miesięcy i 26 dni.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany

i przyznania mu prawa do spornego świadczenia. Ubezpieczony domagał się zaliczenia spornych okresów pracy na Politechnice (...) w G. oraz w gospodarstwie rolnym rodziców.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. ZUS wskazał, iż ubezpieczony nie przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych za okres pracy na Politechnice (...) w G., zaś odnośnie pracy w gospodarstwie rolnym organ podniósł, iż ze względu na czas dojazdu ze szkoły do miejsca zamieszkania niemożliwym jest, aby ubezpieczony rzeczywiście pracował w tym okresie w gospodarstwie.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczony J. D. (1) urodził się (...)

W dniu 3 sierpnia 2015r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W dniu 4 września 2015r. (...) Oddział w Z. wydał zaskarżoną decyzję odmowną, wskazując iż ubezpieczony nie posiada wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

ZUS uwzględnił ubezpieczonemu na dzień 1 stycznia 1999r. 23 lata, i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

ZUS nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 2 grudnia 1971r. do 26 października 1975r.

Nadto ZUS uwzględnił ubezpieczonemu 13 lat, 7 miesięcy i 26 dni pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, w tym:

- od 22 listopada 1977r. do 30 listopada 1979r. w (...) w G. na stanowisku aparaturowego,

- od 9 marca 1987r. do 16 sierpnia 1987r., od 29 sierpnia 1987r. do 20 września 1987r., od 1 października 1987r. do 19 września 1993r., od 26 września 1993r. do 31 grudnia 1998r. w (...) w G. na stanowiskach mistrz produkcji, starszy mistrz produkcji, kierownik prasowni, kierownik oddziału produkcyjnego.

ZUS nie zaliczył natomiast do pracy w warunkach szczególnych następujących okresów:

- od 2 lutego 1971r. do 26 października 1975r. w gospodarstwie rolnym rodziców – zdaniem organu rentowego uwzględniając konieczność dojazdu do szkoły znajdującej się w odległości 25km od domu, uczęszczanie na zajęcia szkolne w wymiarze od 6 do 8 godzin dziennie, a także odrabianie pracy domowej zajmowało ubezpieczonemu tyle czasu, iż niemożliwym jest aby w tym czasie dodatkowo pracował w gospodarstwie rolnym; oraz

- od 1 grudnia 1979r. do 8 marca 1987r. na Politechnice (...) w G., na stanowisku technika oraz starszego technika, bowiem odwołujący nie przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych za ten okres. Na tę okoliczność skarżący przedłożył zaświadczenie z dnia 12 czerwca 2015r. wystawione przez Politechnikę (...) w którym pracodawca podał, iż „brak nazwiska p. J. D. (1) w wykazie uniemożliwia potwierdzenie pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze”.

Rodzice ubezpieczonego – J. i J. D. (2) – prowadzili gospodarstwo rolne w L. Górnych (woj. L.). Gospodarstwo składało się z 3 części, z których każda była wielkości ok. 3 ha. Ubezpieczony od najmłodszych lat pomagał przy prowadzeniu gospodarstwa, co było społeczną normą pośród rodzin rolników. Po ukończeniu szkoły podstawowej odwołujący kontynuował naukę. W okresie od 2 lutego 1971r. – tj. od ukończenia 16 roku życia – do 26 października 1975r., a to w jednym z okresów spornych w niniejszej sprawie, skarżący mieszkając z rodzicami uczęszczał do szkoły o profilu chemicznym, a przy tym w wymiarze od 4-6 godzin dziennie pracował jednocześnie w gospodarstwie rolnym rodziców. W tym czasie nie podejmował żadnego innego zatrudnienia. Szkoła ta znajdowała się w miejscowości

N., ok. 25 km drogi od L.. Odwołujący na zajęcia dojeżdżał autobusem lub motorowerem. Dojazd zajmował około godziny w jedną stronę, ze względu na konieczność przesiadki. Zajęcia w szkole trwały od 7.30 do 13.30, zaś w czwartki od 7.30 do 15.30. Na terenie gospodarstwa rodzinnego ubezpieczonego uprawiano: pszenicę, żyto, grykę, owies, jęczmień, tytoń, ziemniaki. Znajdował się tam ogródek warzywny, który rodzina ubezpieczonego posiadała na własny użytek, a także hodowla ziemniaków na dużą skalę, przeznaczonych na sprzedaż. Rodzina ubezpieczonego posiadała 5 krów dojnych, 25 świń, 15 owiec, 2 konie, a także ok. 50 kur. W gospodarstwie w okresie spornym oprócz skarżącego pracowali jedynie jego rodzice, bowiem rodzeństwo wyprowadziło się wcześniej z domu rodzinnego. Do obowiązków odwołującego należało przede wszystkim: karmienie oraz wypas bydła, karmienie drobiu, praca przy żniwach, zbieranie tytoniu, rąbanie drwa, wiązanie i zwożenie snopków siana, dokonywanie wykopów i sadzenie ziemniaków, suszenie i przewracanie siana, grabienie podwórka, noszenie wody ze studni. Ubezpieczony wykonywał wyżej opisane prace rano, przed wyjazdem na zajęcia, a następnie po powrocie z zajęć, zjedzeniu obiadu i odrobieniu prac domowych, najczęściej aż do zmroku, zaś przy tytoniu także wieczorami i nocami. Skarżący w okresach wakacji oraz ferii nie wyjeżdżał, a trudnił się pracą w gospodarstwie, wówczas już w pełnym wymiarze czasu, często od świtu do nocy. Z kolei w okresie zimowym, ze względu na utrudnienia związane z pogodą i temperaturą, odwołujący pracował w gospodarstwie w wymiarze ok. 3 godzin dziennie.

W okresie od 27 października 1975r. do 14 października 1977r. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

W okresie spornym od 1 grudnia 1979r. do 8 marca 1987r. skarżący pracował w Instytucie (...) w G. jako technik w zespole produkującym odczynniki wysokiej czystości – był to kwas borowy, cynk metaliczny dla półprzewodników przemysłu elektronicznego, kwas azotowy, kwas solny, kwas siarkowy, tlenek cynku i krzemionka, tj. substancje wysoce szkodliwe. Odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się produkcją odczynników chemicznych wysokiej czystości. Była to praca w warunkach szkodliwych, zagrożenie było spowodowane pracą z odczynnikiem wysokiej toksyczności w dużych stężeniach. Pracowano przy zamkniętych oknach bez wentylacji, przy zamkniętych wyciągach, z wykorzystaniem spektrografu. Z tego tytułu pracownicy otrzymywali dodatek szczególny i mleko. W ostatnich 2 latach pracy w tym zakładzie odwołujący został przeniesiony do pracowni rentgenowskiej, gdzie zajmował się obsługą aparatu rentgenowskiego. Skarżący wykonywał te prace w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie był delegowany do żadnych innych prac. Odwołujący nie otrzymał za ww. okres sporny świadectwa pracy w warunkach szczególnych. Nadto, w zaświadczeniu z dnia 12 czerwca 2015r. wystawionym przez Politechnikę (...) pracodawca podał, iż „brak nazwiska p. J. D. (1) w wykazie uniemożliwia potwierdzenie pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze”.

Ubezpieczony na dzień wydania zaskarżonej decyzji ukończył 60 lat życia, nie jest członkiem OFE. Okoliczności te nie były sporne.

Sąd ustalił, iż ubezpieczony po doliczeniu do okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze uwzględnionym przez ZUS okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie wyżej podanym tj. 3 lata, 10 miesięcy i 24 dni, ubezpieczony posiadałby na dzień 1 stycznia 1999r. staż pracy w wymiarze ponad 25 lat.

Ponadto, po doliczeniu drugiego z okresów spornych w tej sprawie, tj. okresu pracy na Politechnice (...) w G. w łącznym wymiarze 7 lat, 3 miesięcy i 7dni odwołujący spełniłby także wymóg posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Odnośnie pracy odwołującego w gospodarstwie rolnym rodziców, a także odnośnie rodzaju rzeczywiście wykonywanej przez ubezpieczonego pracy na Politechnice (...) Sąd dał wiarę zeznaniom słuchanych w sprawie świadków oraz ubezpieczonego, gdyż były one rzeczowe, szczegółowe, logiczne, zasadniczo zgodne ze sobą. Świadkowie – sąsiedzi oraz współpracownicy skarżącego – pozostawali z nim w stałym bezpośrednim kontakcie, a także pracowali razem z ubezpieczonym w spornym okresie jego zatrudnienia i stąd niewątpliwie posiadają szczegółową wiedzę na temat miejsca i charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy oraz odnośnie jego pracy w gospodarstwie rodziców.

Nadto zeznania świadków D. K. i T. K. odnośnie pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych korelują z treścią pisma Politechniki (...) z dn. 12.06.15r.k.10 akt sąd.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, zeznań świadków D. K., T. K., Z. P., Z. B., oraz przesłuchania ubezpieczonego ,jego akt osobowych i pisma Politechniki (...) z dn. 12.06.15r.k.10 akt sąd.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r. poz. 887), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

1) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl art. 184 ust. 2 ustawy – w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013r. tj. – emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Na podstawie cytowanych przepisów, prawo do emerytury w obniżonym wieku, przysługuje ubezpieczonemu, który w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999r. spełnił warunki w zakresie posiadania ogólnego stażu pracy oraz pracy wykonywanej w warunkach szczególnych a nie osiągnął wymaganego wieku. Ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 39 czy art. 32 również po dniu 31 grudnia 2008r. pod warunkiem nieprzystąpieniu do OFE. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było, czy ubezpieczony posiada wymagane na dzień wejścia w życie ustawy tj. 1 stycznia 1999r. 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było sporne.

Po myśli art. 10 ust.1 cytowanej ustawy, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

1)okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,

2)przypadające przed dniem 1 lipca 1977r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,

3)przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Zgodnie z cytowanym wyżej przepisem okresy pracy w gospodarstwie rolnym – w warunkach tego przepisu – uwzględnia się w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresu wymaganego do przyznania emerytury.

W pierwszej kolejności Sąd wskazuje, że uwzględnieniu podlegają takie okresy wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, kiedy praca ta ma charakter stały a nie dorywczy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że przesłanką zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym, o którym stanowi art. 10 ust. 1 pkt 3 tej ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jest znaczący dla funkcjonowania tego gospodarstwa wymiar czasu pracy, za który uważa się wymiar co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy. Zaliczeniu do okresów składkowych podlegają nie okresy jakiegokolwiek pracy rolniczej, a jedynie stała praca o istotnym znaczeniu dla prowadzonej działalności rolniczej w gospodarstwie, w którym osoba zainteresowana (domownik) zamieszkuje lub ma możliwość codziennego wykonywania w nim prac związanych z prowadzoną działalnością rolniczą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2011r., II UK 305/10, LEX nr 852557, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2015r. I UK 292/14, Legalis Numer 1263220).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela również pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2014r. I UK 17/14 (LEX nr 1538420) gdzie wskazano, że przesłanka zaliczenia do okresów składkowych okresu pracy w gospodarstwie rolnym w ilości odpowiadającej co najmniej połowie pełnego wymiaru czasu pracy, wiąże się z poglądem, iż praca ta ma mieć charakter ciągły, co oznacza nastawienie ubezpieczonego na stałe świadczenie pracy w gospodarstwie rolnym (gotowość do jej świadczenia, dyspozycyjność) i odpowiadającą temu nastawieniu niezmienną możliwość skorzystania z jego pracy przez rolnika, a negatywną przesłanką staje się doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych czy wykonywanie w gospodarstwie rolnym prac o charakterze dorywczym, okazjonalnie i w wymiarze niższym od połowy pełnego wymiaru czasu pracy. Prawidłowa wykładnia art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) wymaga zatem gotowości (dyspozycyjności) do wykonywania pracy we wskazanym wyżej rozumieniu. W tym znaczeniu wykonywaniu pracy jedynie w okresach kilku czy nawet kilkunastodniowych przerw w realizacji obowiązków szkolnych z pewnością nie można natomiast przypisać cechy stałości, w związku z czym za pracę w gospodarstwie rolnym, o której mowa w powołanym przepisie, nie może być uznana pomoc o charakterze doraźnym, wykonywana jedynie w okresach krótkich przerw i zwolnień od zajęć szkolnych (vide również wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2015r., III AUa 1104/14, Legalis Numer 1285449).

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczony rzeczywiście wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie spornym od 2 grudnia 1971r. do 26 października 1975r. Rodzice uprawiali różnego rodzaju zboże, hodowano krowy dojne, owce, świnie, gęsi, kaczki, kury. Świadkowie potwierdzili, iż ubezpieczony pracował przy żniwach, wiązaniu i zwożeniu zboża, koszeniu trawy, doglądaniu i wyprowadzaniu zwierząt, noszeniu wody i in. W zimie przygotowywał paszę dla zwierząt, nosił wodę, odśnieżał podwórze, rąbał drzewo na rozpałkę.

Czynności tych odwołujący dokonywał stale, od dzieciństwa. Zwyczajem jest, iż od kiedy dzieci stają się fizycznie do tego zdolne pomagają w prowadzeniu gospodarstwa rolnego i tak też było w przypadku odwołującego. Również w okresie spornym w niniejszej sprawie ubezpieczony zajmował się stale i w ilości odpowiadającej co najmniej połowie pełnego wymiaru czasu pracy pracami gospodarskimi.

Ponadto, na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd ustalił również, iż odwołujący w drugim ze spornych okresów, tj. od 1 grudnia 1979r. do 8 marca 1987r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace opisane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., nr 8, poz. 43), załączniku A, dziale IV, pod pozycjami:

- poz. 1. Produkcja chlorowców i związków chlorowcopochodnych nieorganicznych”,
- poz. 2. „Wydobywanie, produkcja i obróbka siarki oraz produkcja nieorganicznych i organicznych związków siarki”,
- poz. 3 Produkcja kwasów nieorganicznych, bezwodników kwasów i ich związków”, oraz
- poz. 35 Produkcja w skali przemysłowej odczynników chemicznych”,

- Dział XIV poz.4 „Prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 3000.000 MHz w strefie zagrożenia”

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekający uznał, iż do ogólnego stażu pracy ubezpieczonemu należy doliczyć okres jego stałej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców wskazany przez niego w odwołaniu, a zatem od 2 lutego 1971r. do 26 października 1975r. Ponadto, doliczeniu podlega drugi ze spornych okresów, a to od 1 grudnia 1979r. do 8 marca 1987r. kiedy to odwołujący pracował na Politechnice (...) w G..

Jak wskazano wyżej, organ rentowy uznał odwołującemu 23 lata, i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 13 lat, 7 miesięcy i 26 dni pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Po doliczeniu okresów spornych w niniejszej sprawie odwołujący spełnia przesłankę posiadania 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz przesłankę posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych i w związku z tym może nabyć prawa do spornego świadczenia.

W związku z powyższym, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję oraz przyznał odwołującemu prawo do emerytury począwszy od (...)

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 12 ust 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia.

(-) SSO Joanna Smycz